

Број: 126-3-ПЖС-3/17
Датум: 01.03.2017. године

Влада Републике Српске
Министарство породице, омладине и спорта
Н/р министра, др Јасмина Давидовић

Предмет: Годишњи извјештај о насиљу над дјецом
Препорука, доставља се

Поштовани,

Протокол о поступању у случају насиља, злостављања или занемаривања дјече потписан је 20. новембра 2012. године и исти је успоставио обавезујуће стандарде и дефинисао процедуре поступања надлежних служби одмах по пријави или сазнању да је дијете изложено било којем облику насиља. Протокол обавезује и на сталну сарадњу надлежних ресора, те обавезује на вођење одговарајуће евиденције и израду годишњег извјештаја о насиљу над дјецом.

Први Извјештај о насиљу над дјецом,¹ који је резултат примјене Протокола, поред статистичких показатеља - број дјече жртава насиља, њихов узраст, пол, ко су починиоци, гдје се насиље дешава и у којем облику, указује и на однос надлежних према овом проблему, указује и које дијелове система и у којем правцу треба јачати да би систем заштите функционисао, указује да друштво још увијек није у довољној мјери ни упознато ни осјетљиво на овај проблем.

Иако је Влада Републике Српске, разматрајући први Извјештај о насиљу над дјецом у 2013. години², задужила Министарство просвјете и културе и Министарство здравља и социјалне заштите да подаци о предузетим мјерама у случају насиља, злостављања или занемаривања дјече буду саставни дио њихових извјештаја, ти закључци ни до данас нису реализовани.

С обзиром да је Министарство породице, омладине и спорта обавезно да, на основу прикупљених података, обједињени Извјештај о насиљу над дјецом достави Влади Републике Српске, Омбудсман за дјецу је предложио Министарству породице, омладине и спорта³ предузимање потребних мјера и активности у примјени Протокола о поступању у случају насиља, злостављања или занемаривања дјече, на начин да:

- Извјештајем укаже, поред осталог, и на однос надлежних према Закључцима Владе од 05.06.2014. године,

¹ Први извјештај о насиљу над дјецом: У 2013. години евидентирано је 650 дјече жртава различитих облика насиља, злостављања и занемаривања, при чему је један број дјече истовремено био жртва различитих облика насиља, злостављања и занемаривања. Према узрасту, највећи број дјече жртава је у доби од 15 до 18 година-246, од 10 до 14 година-207, од 5 до 9 година-131 и до 4 године старости 66 дјече.

² Закључци Владе Републике Српске од 5.06.2014. године

³ Препорука Министарству породице, омладине и спорта број:1516-30-ПЖС-32/15 од 24.11.2015.године

- на основу анализе прикупљених података, предложи мјере и активности које додатно треба предузети да би систем заштите одговорио на потребе дјецe-жртава различитих облика насиља, злостављања или занемаривања,
- Извјештај са Закључцима Владе објави на страници Министарства.

На жалост, Годишњим извјештајем о насиљу над дјецом у 2015. години поново се указује на исте пропусте.

Насиље над дјецом, које се јавља у различитим облицима - занемаривање дјетета, физичко и психичко насиље, сексуално злостављање, насиље путем интернета и мобилног телефона, најчешћи је облик кршења основних права и интереса дјецe.

Према годишњем извјештају, у 2015. години евидентирано је **637** дјецe, жртава различитих облика насиља у Републици Српској над којима је почињено 673 дјела насиља.

Према подацима из извјештаја, најчешћи облик насиља над дјецом је емоционално-психичко насиље, као и у претходним годинама и исти су најчешће евидентирани у службама социјалне заштите, а жртве насиља су дјечаци - 361 или 56,7%, а дјевојчице - 276 или 43,3%.

Највећи број дјецe жртава насиља је у доби од 10 – 14 година, укупно 257 или 40,3 %. У доби између 15 и 18 година евидентирано је 187 дјецe или 29,4%, а у узрасту од 5 до 9 година евидентирано је 114 дјецe или 17,9%.

На жалост, оно што посебно забрињава је да је повећан број дјецe која су евидентирана као жртве различитих облика насиља у доби од 0 – 4 године старости на 79 или 12,4%, у односу на претходни извјештај када је евидентирано 66 дјецe.

Протоколом дефинисан механизам за прикупљање података о насиљу над дјецом обавезује и да се прикупљени подаци анализирају, а та анализа треба да буде у функцији процјене досадашњих мјера и активности и истовремено основ за предлагање додатних мјера ради побољшања оних дијелова система који се нису показали довољно ефикасним и који нису адекватно одговорили на потребе дјецe и њихово право на заштиту. Извјештај о насиљу над дјецом треба да обезбиједи континуитет у праћењу појаве и свих проблема у вези са заштитом дјецe у овој области, те да одреди приоритете у поступању надлежних.

Иако свако дијете има право на одрастање у средини која му пружа поштовање и подршку и у којој нема насиља, јер само таква средина подстиче развој личности дјетета и ствара одговорне грађане и према себи и према другима,

Иако не постоји ниједан разлог због којег би дијете трпјело насилно понашање било кога, нити и један разлог којим се може правдати изостанак реакције надлежних служби у заштити дјетета, на жалост, пријаве о насиљу над дјецом, по којима је Институција поступала, показују да надлежне службе не користе законом утврђена овлаштења ради заштите дјетета изложеног различитим облицима насиља.

Похвално је да су сви центри-службе социјалне заштите доставиле податке о евидентираним случајевима насиља над дјецом, али је тешко повјеровати да 33 центра-службе социјалне заштите, нису имале евидентираних случајеве насиља над дјецом, посебно ако се има у виду да су центри, у истој години запримили 1247 пријава због насиља у породици.

Посебан проблем је у васпитно-образовном систему, јер су према подацима из извјештаја, само 17 основних и три средње школе доставиле тражене податке. Ако је само 20 школа, од укупно 285 - 187 централних основних и 98 средњих, евидентирало 126 случајева насиља, онда стварни број дјеце жртава насиља остаје непознат, због пропуста школа да одговоре својој обавези на поступање у складу са Протоколом, али и пропуста ресорног министарства који на томе није инсистирао у складу са закључцима Владе.

Проблеми у вези са годишњим извјештајем, поред основног проблема да подаци нису добијени од свих субјеката заштите који су у обавезни водити евиденцију, односе се и на:

- **иако Протокол** у заштити дјеце захтијева и превенцију, интервенцију и едукацију, из достављеног извјештаја нема ни ријечи ни о превенцији ни едукацији, а дио који се односи на интервенцију, је само дјелимично урађен;
- **иако Протокол** дефинише да је свако надлежно министарство обавезно пратити провођење Протокола и извјештај о његовој примјени доставити Министарству породице, омладине и спорта најкасније до 31.03. текуће године за претходну годину, из извјештаја се ти подаци не виде, јер нема извјештаја ресора и није познато шта су подаци и којег ресора, који број дјеце, жртава којег облика насиља је евидентиран у образовном а који у здравственом и социјалном систему;
- **извјештај нема** података о предузетим мјерама, на шта Протокол обавезује;
- **иако Протокол** обавезује на сарадњу са невладиним сектором у извјештају, осим броја дјеце у сигурним кућама, нема ни ријечи о њиховом ангажовању у заштити дјеце по овом основу;
- **иако Протокол** обавезује на сарадњу са локалном заједницом, извјештајем нису укључене активности истих;
- **извјештај нема примјера** добре праксе у примјени Протокола;
- **неприхватљиво је** да је извјештај разматран тек у новембру мјесецу за претходну годину,
- **извјештај не указује** на евентуалне проблеме у примјени Протокола, нити се истим захтијевају мјере за превазилажење постојеће ситуације у његовој примјени.
- **иако је у примјени Протокола** присутан различит приступ школа и центара за социјални рад по пријави или сазнању о насиљу над дјецом, на чијем је отклањању неопходно радити, на тај проблем се извјештајем не указује.

Имајући у виду да је:

Прикупљање података и вођење евиденција о различитим облицима насиља, злостављања и занемаривања, суштински дио примјене Конвенције, да

прикупљени подаци - евиденције и њихова анализа поред статистичких показатеља - број дјеце чија су права по различитим основама повријеђена, њихов узраст, пол, ко су надлежни органи и да ли и у којој мјери користе законом утврђена овлаштења у заштити права и интереса дјетета, указују и које дијелове система и у којем правцу треба јачати да би систем заштите функционисао, односно да би у датим условима, на најбољи могући начин, одговорио на потребе дјетета, да

извјештај о насиљу над дјецом није сам себи сврха, већ да прије свега треба бити у функцији праћења појаве и проблема, са циљем отклањања оних ситуација које систем чине недовољно ефикасним и истовремено основ за интервенцију у постојећим нормативним рјешењима,

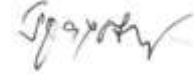
те законом утврђена овлаштења Министарства породице, омладине и спорта⁴, Омбудсман за дјецу, у складу са овлаштењима утврђеним законом,

Предлаже Министарству породице, омладине и спорта:

- предузимање потребних мјера и активности, ради отклањања ситуација које доводе до повреде права и интереса дјеце, на начин да:
 - годишњи извјештај о насиљу над дјецом у 2016.години укључи све показатеље и свих субјеката заштите како је то Протоколом дефинисано, а како се наводи овом препоруком,
 - да извјештај објави на страници Министарства у првој половини 2017 године,
 - да о предузетим мјерама обавијести Институцију у року од 30 дана.

С поштовањем,

Омбудсман за дјецу
др Нада Граховац

⁴ Закон о републичкој управи, „Службени гласник Републике Српске” број 118/08, 11/09, 74/10, 86/10. 24/12, 121/12, 15/16, 57/16, члан 22, утврђено је да Министарство породице, омладине и спорта прикупља, обрађује и евидентира податке о насиљу, злостављању и занемаривању дјеце.